

Ben från Vedeby, Karlskrona

Osteologisk analys av benmaterial från
slutundersökningen av Vedeby, RAÄ 68, Karlskrona
socken i Karlskrona kommun, Blekinge län

Ben från Vedeby, Karlskrona

Osteologisk analys av benmaterial från slutundersökningen av Vedeby, RAÄ 68, Karlskrona socken i Karlskrona kommun, Blekinge län

Rapport och foto: Anna Kloo Andersson
Grafisk design: Anna Stålhammar
Tryck: Arkitektkopia, Jönköping

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping
Tel: 036-30 18 00
E-post: info@jkpglm.se
www.jkpglm.se

ISSN: 1103-4076

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2011

Innehåll

Inledning och material	5
Metod	5
De brända benen	5
Skeletten	6
Åldersbedömning	6
Könsbedömning	7
Beräkning av antal individer	8
Resultat	8
AL276 och A436	9
A464	10
A883	11
A1023 och A1133	12
A1150, A1162 och AS1175	13
A1633 och A1651	14
A1804	16
A2086 och A2256	17
A2448, A2481, A2812 och A3890	18
A3936	19
A3997	21
A4269	22
Lösfynd	22
Sammanfattning	22
De brända benen	22
Skeletten	23
Administrativa uppgifter	25
Referenser	26
Tryckta källor	26

Bilagor

Bilaga 1. Ordlista

Inledning och material

Benen som ingår i denna analys kommer från Vedeby, fornlämning RAÄ 68 i Karlskrona socken, Karlskrona kommun, Blekinge län. De grävdes upp av Blekinge museum i samarbete med Smålands museum/Kulturparken Småland vid en arkeologisk undersökning våren 2011. Materialet består både av brända och obrända ben. Benen kommer från människa men det brända materialet innehåller också ben från djur.

Analys- och rapportansvarig för den osteologiska analysen är Anna Kloo Andersson, antikvarie vid Jönköpings läns museum. Vid den osteologiska analysen användes de människoskelett som förvaras i magasinet på Jönköpings läns museum som referensmaterial samt mitt eget referensmaterial av djur. Vid analysen användes även diverse osteologisk och anatomisk litteratur som referens.

Metod

De brända benen

Vid analysen av de brända benen noterades först om de var jordiga. De anläggningar där benen var mycket jordiga (A436, A1651, A1804, A2086 och A3890) tvättades medan övriga ben enbart putsades rena med hjälp av en tandborste. Detta görs för att underlätta identifikationen av benen och för att kunna se detaljer på dem men även för att benens vikt ska bli så korrekt som möjligt. Efter att de brända benen rengjorts, mättes deras volym och vikt fyndvis. Det största fragmentets längd mättes liksom en genomsnittlig storlek på benen. Fragmentens färg och förbränningsgrad noterades för att se hur pass väl brända benen var.

Noteringar om benens färg gjordes eftersom det visar vid vilken temperatur benen har bränts. Vid cirka 800⁰ C får benen en vitgrå färg och är i princip helt genombrända (Holck 1986:144). Benets förbränningsgrad kan dock variera beroende på om det är ett ytligt liggande ben (till exempel kraniet) eller om det är omgivet av stora muskler. Ett spongiöst ben bränns också snabbare än vad ett kompakt ben gör. Om man rör runt i gravbålet medan det fortfarande är varmt faller benen lättare sönder i mindre fragment än om benen är kalla (McKinley 1994:339f). Fragmentens storlek skulle således kunna påvisa om man har rört runt i bålet för att tillföra ytterligare syre för att allt skulle förbrännas så mycket som möjligt. Ett alternativ som också diskuteras är att man har hållt vatten på benen för att tvätta dem rena från kol och sot före gravläggningen (ibid).

Alla fragment som var identifierbara och bestämningsbara plockades ut. För säkerhets skull upprepades proceduren minst en gång för att alla identifierbara fragment skulle hittas och undersökas. Varje fragment bestämdes därefter om möjligt till art, benslag, sida, ålder

FIGUR 1. Kraniet från A1651 som preparat före ”utgrävningen” och den osteologiska analysen. En växt har börjat gro i kraniet. Foto: Anna Kloo Andersson.

och kön. Även i fråga om de obestämda fragmenten gjordes om möjligt en bedömning av vilken eller vilka arter de troligen härrör från. Denna bedömning görs utifrån om fragmenten har haverska kanaler (människa), deras storlek och tjocklek, hur kompakt spongiös är samt därefter en jämförelse med vilka arter som redan har identifierats i materialet.

Skeletten

Den mark som gravfältet RAÄ 68 i Karlskrona socken ligger på består till största delen av sand som är ett mycket genomsläppligt material. När man kremerar skelett omvandlas kalciumsalterna i benen till kalciumapatit vilket är en nästan olöslig mineral (Bäckström U.å.:19). De brända benen har därför bevarats bra trots att de har legat i sand. Däremot är det värre med de två obrända skeletten i A1651 och A3936 som också hittades på gravfältet. Framförallt det förstnämnda skelettet är i mycket dåligt skick och faller sönder vid minsta beröring.

För att ändå försöka få ut så mycket information som möjligt ur skeletten togs de varsamt upp och lades i separata kartonger. Kranierna togs upp som preparat (se FIGUR 1) och ”grävdes ut” av mig vid den osteologiska analysen (se FIGUR 2). Trots att stor försiktighet iaktogs när de togs upp ur graven och grävdes ut föll kraniet i A1651 isär i flera bitar. Kraniet i A3936 var däremot bättre bevarat. De båda skelettens högra sida var betydligt mer förmodat än vänstersidan och fanns enbart representerad med enstaka fragment. Troligen beror detta på skillnader i mikroklimatet i gravarna.

Eftersom skeletten var i dåligt skick noterades alla iakttagelser som kunde göras av skeletten innan de penslades rena såväl som under tiden och efteråt för att inte förlora någon information.

Åldersbedömning

Vid åldersbedömning används så många åldersindikatorer som möjligt för att ge en så korrekt bedömning som möjligt. Åldersbedömning på ben från människa kan bland annat göras utifrån kraniet, tänderna samt sammanväxningen mellan epifyserna (ledändarna) och diafysen (benkroppen).

Kraniet består av flera ben och man kan åldersbedöma en individ utifrån när sömmarna (suturen) mellan benen i skalltaket växer samman. Sammanväxningen (synostosen) påbörjas i vuxen ålder vid olika åldersintervall beroende på var i kraniet suturen sitter. Skalltaket består av tre skikt: ett inre och ett yttre kompakt skikt (*tabula interna* respektive *tabula externa*) samt däremellan ett spongiöst skikt (*diploë*). Synostosen påbörjas i *tabula interna* och går utåt. När synostosen är helt avslutad kan man oftast inte se var suturen har gått. Det finns dock individuella skillnader i när synostosen påbörjas (Gejvall 1948:161f). Ju äldre en individ är desto tjockare blir *diploë* på bekostnad av *tabula interna* och *tabula externa* som blir

FIGUR 2. Kranie A1651 under ”utgrävningen” och den osteologiska analysen. Foto: Ingvar Røjder.

tunnare. Hos ungdomar eller äldre individer är det inte ovanligt att skulltaket spjälkas i *diploë* på grund av värmen (Gejvall 1948:162).

På obrända skelett kan man bedöma ålder hos en människa utifrån tändernas framväxt och slitage. Dessa metoder kan däremot inte användas på brända ben eftersom tandkronorna sprängs sönder av värmen vid kremering och det är ytterst sällan man hittar fragment av tandkronor när benen har kremerats. Tandrötter och tänder som ännu inte har växt fram skyddas däremot bättre av det omgivande käkbenet vid kremering (Gejvall 1948:159). På kremerat material kan däremot rotkanalernas bredd hos vuxna användas för att skilja yngre och äldre individer åt eftersom rotkanalen blir smalare med stigande ålder när de fylls med sekundärdentin (Gejvall 1948:160).

Åldersbedömning på de flesta postkraniala ben gör man utifrån när benkroppen (diafyssen) växer samman med ledändarna (epifyserna). Det sker vid olika tidpunkter i kroppen beroende på benslag och benände. I rörbenen växer de samman vid cirka 14-21 års ålder men nyckelbenet har en broskig ända som förbenas först från cirka 20 års ålder och som inte är helt hopvuxen förrän individen är omkring 27 år gammal. Epifyserna på kotorna växer inte fast förrän vid 25 års ålder. Andra åldersförändringar såsom mineraliserat brosk kan även iakttagas.

Djurbenen har åldersbedömts utifrån sammanväxningen mellan diafyserna och epifyserna.

Könsbedömning

När man gör en könsbedömning bör så många könsskiljande drag som möjligt undersökas på skelettet eftersom bedömningen blir säkrare ju fler drag som undersöks. I kremerat material är benen oftast mycket fragmentariska och då kan könsbedömningen i bästa fall göras utifrån ett fåtal drag jämfört med om man undersöker ett helt skelett. När det gäller de obrända skeletten från Vedeby har inte alla könsskiljande drag kunnat studeras eftersom skeletten var så dåligt bevarade.

De delar av skelettet man kan studera för att göra en könsbedömning är framförallt bäckenet och kraniet samt lårbenets och överarmens ledhuvud. Man måste dock vara medveten om att det ibland finns en viss överlappning i skillnaderna mellan män och kvinnor, det vill säga gracila män och kraftiga kvinnor. Just därför är det viktigt att man studerar så många drag som möjligt för att den sammanlagda könsbedömningen ska bli så säker som möjligt.

Bäckenet är den del av kroppen som är bäst lämpad att använda när man gör en könsbedömning eftersom kvinnans bäcken är anpassat för barnafödande. De könsskillnader som nämns här är ett urval av de drag som kan studeras. Bäckenet är bredare och lägre hos en kvinna jämfört med hos en man. Dessutom är formen på bäckenets inre öppning mer bred och oval hos kvinnor medan den är mer hjärtformad hos män. Vinkeln vid pubissymfyssen är mer

V-formad och bredare hos kvinnor medan den är mer A-formad och spetsig hos män och detsamma gäller vinkeln mellan sittbenet och tarmbenet (*incisura ischiadica major*). Höftbenskammen på tarmbenet (*crista iliaca*) är mer S-formad hos män än hos kvinnor.

De drag på kraniet som bland annat kan användas för könsbedömning är området över näsroten (*glabella*), ögonhålans övre kant (*margo supraorbitalis*), pannbenets (*frontale*) lutning, hakan (*protuberantia mentalis*), ett litet utskott på insidan av underkäken (*spina mentalis*), vårtuskottet på tinningsbenet (*processus mastoideus*) samt muskelfästet på nackbenet (*protuberantia occipitalis mastoideus*). Hos män är ögonhålans övre kant mer rundad och kraftigare än hos kvinnor medan näsroten är ett mer uppdrivet område hos män och mer plant formad hos kvinnor. Pannbenet är mer bakåtlutande hos män gentemot hos kvinnor. Hakan och dess inre utskott är kraftigare hos män än hos kvinnor och detsamma gäller även för vårtuskottet på tinningsbenet och muskelfästet på nackbenet.

När det gäller lårbenets och överarmens ledhuvud (*caput femori* respektive *caput humeri*) mäter man deras diameter. Gränsen mellan vad som är manligt och kvinnligt går vid en diameter på 45 mm. Om diametern på ledhuvudet är större än 45 mm är det en man och om den är mindre är det följaktligen en kvinna (Gejvall 1948:162f).

Som tidigare nämnts finns det en viss överlappning mellan manliga och kvinnliga drag som man måste ta hänsyn till när man gör en könsbedömning. Könsbedömningar på kremerat skelettmaterial försvaras dessutom ytterligare av att ben alltid krymper med en viss procent i storlek när de bränns samt att fragmentens storlek oftast är så liten att de flesta könsskiljande drag inte kan studeras.

Beräkning av antal individer

För att beräkna hur många individer av en viss art som finns i ett material brukar man göra beräkningar utifrån så kallad MNI (Minimal Number of Individuals). Det går ut på att man räknar det antal ben som finns i materialet och som man vet att det bara finns ett av i ett helt skelett. I vissa fall kan man även en uppenbar ålders- eller könsskillnad liksom storleksskillnad mellan fragment användas för att beräkna antalet individer.

Resultat

En del av de brända benen tvättades som tidigare nämnts före analysen medan resterande brända och obrända benen putsades rena med en tandborste. Före tvätten var en del av benen mycket jordiga men inte sotiga vilket tyder på att de kan ha tvättats efter kremeringen och före gravläggandet.

AL276*F20010*

Benen i fyndet väger 0,5 g. De tre fragmenten har en längd av 7,3 mm, 7,7 mm och 15,7 mm. De är vita och helt förbrända. Benen kommer från djur av obestämd art.

Djur: 2 diafyser, 1 rörbensdiafys.

Sammanfattning AL276

Benen från djuret i AL276 har inte kunnat artbedömas men det finns inget som tyder på att de kommer från mer än en individ.

A436*F757*

Benen har en volym av 0,15 dl och väger 14,2 g. Det största fragmentet är 42,6 mm långt medan medellängden är 19,4 mm. Benen är jordiga men är därunder vita och helt förbrända. Benen kommer från människa (0,8 g), medelstort till stort djur (8,6 g) och obestämda fragment (4,8 g) från främst djur men även från människa.

Människa: 1 diafys.

Djur, medelstort till stort: 1 *mandibula* med alveol, 1 rörbensdiafys.

Obest: diafyser, spongiöst ben, fragment.

F20009

Benen har en volym av 3,0 dl och väger 273,5 g. Det största fragmentet är 43,2 mm långt medan medellängden är 13,1 mm. Fragmenten är jordiga samt vita och helt förbrända. Något fragment är dock ljusgrått och således något sämre bränt. Två fragment har ljusgröna prickar efter ett kopparhaltigt föremål. Benen kommer från människa (28,4 g), en stor hund (10,3 g), ben från troligen två djur som var medelstora till stora (11,4 g) samt obestämda fragment från människa och djur (223,4 g).

Människa: 1 *processus zygomaticus ossis temporalis* (sin, ej fastvuxen), 1 fragment *temporale*, 1 kraniefragment med sutur (går ej avgöra om synostosen är påbörjad eller ej), 1 kraniefragment med sutur (synostosen ej påbörjad), 2 kraniefragment (1 med tunn *diploë* och en med tjockare *diploë*), 1 *caput mandibulae*, 2 metafys (troligen kotkropp), 1 epifys, 20 diafyser, 4 diafyser *femur*.

Hund, stor: 3 tandrötter (1 molar och 2 troligen molarer), 1 svanskota, 1 *accessorium* (dx), 1 *carpale I* (dx), 1 *calcaneus* (dx), 1 *phalanx* (distal ände), 12 diafyser, 11 rörbensdiafyser.

Djur, medelstort till stort djur: 1 ev *condylus occipitalis*, 1 epifys (fastvuxen), 6 epifyser (ej fastvuxna), 1 metafys (epifysen ej fastvuxen), 1 carpal/tarsalben.

Obest: kraniefragment, tandrötter, kotfragment, epifyser, diafyser, rörbensdiafyser, spongiöst ben, fragment.

Sammanfattning A436

Benen från A436 har en volym av 3,15 dl och de väger 287,2 g. Det största fragmentet är 43,2 mm långt medan medellängden är 16,3 mm. Benen kommer från människa (29,2 g), en stor hund (10,3 g), två medelstora till stora djur (20,0 g) och obestämda fragment från människa och djur (228,2 g).

Från människa finns det i anläggningen några fragment med sutur och där har sammanväxningen (synostosen) inte påbörjats. Ett skalltaksfragment har tunn *diploë* medan ett annat fragment har tjockare *diploë*. Inget av fragmenten har tydligt kunnat visa på individens ålder men det troliga är att det är en vuxen individ som eventuellt har varit ung. Det finns inget fragment från människa som har kunnat användas för könsbedömning.

I anläggningen finns ben från en stor hund men det finns även obestämda djurfragment som kommer från två djur som är medelstora till stora. Det mest troliga är att en del av fragmenten från de obestämda djuren kommer från den stora hunden medan resterande fragment kommer från ett medelstort till stort djur av obestämd art. Bland djurbenen finns fragment från metafysen och epifysen där en del är fastvuxna medan andra inte har vuxit fast. De fragment som har kunnat identifieras som hund tyder på att den var fullvuxen medan det andra djuret troligen var ett ungdjur.

Anläggningen innehåller således ben från tre individer: en människa, en stor hund samt ett medelstort till stort ungdjur av obestämd art.

A464*F3930*

Benen har en volym som är mindre än 0,1 dl och väger 2,4 g. Fragmenten är 8,2 mm, 13,4 mm, 19,6 mm samt 26,5 mm långa. Benen är vita och helt förbrända samt jordiga. De kommer från människa (2,0 g) samt obestämda fragment (0,4 g).

Människa: 1 diafys, 1 rörbensdiafys.

Obest: 2 diafyser.

F3932

Benens volym är mindre än 0,1 dl och de väger 0,8 g. Det största fragmentet är 13,9 mm långt medan medellängden är 6,2 mm. Benen kommer från människa (0,4 g), djur av obestämd art (0,2 g) samt obestämda fragment (0,2 g).

Människa: 1 diafys.

Djur: 1 diafys.

Obest: 2 diafyser.

F3933

Benen har en sammanlagd vikt av 1,0 g. Fragmenten är 8,2 mm, 11,2 mm samt 11,8 mm långa. De är vita och helt förbrända samt jordiga. Benen kommer från människa (0,5 g), djur av obestämd art (0,3 g) samt obestämda fragment (0,2 g).

Människa: 1 diafys.

Djur: 1 rörbensdiafys.

Obest: 1 fragment.

F4114

Fragmentet är 18,4 mm långt och har en vikt av 0,7 g. Det är vitt och helt förbränt samt jordigt. Benet har inte kunnat artbestämmas.

Obest: 1 diafys (eventuellt ett kraniefragment).

F4116

De två fragmenten väger 0,7 g och är 16,0 mm respektive 16,6 mm långa. De är vita och helt förbrända. Benen kommer från människa (0,6 g) samt obestämda fragment (0,1 g).

Människa: 1 diafys (eventuellt ett rörben).

Obest: 1 diafys.

Sammanfattning A464

Benen i A464 har en volym av cirka 0,1 dl och de väger 5,6 g. Det största fragmentet är 26,5 mm långt medan medellängden är 13,6 mm. Benen kommer från människa (3,5 g), djur av obestämd art (0,5 g) och obestämda fragment (1,6 g) från både människa och djur.

Det finns inget fragment från människa som har kunnat användas för ålders- eller könsbedömning. Djuret har inte kunnat artbedömas. Det finns inget som tyder på att det finns ben från mer än en individ per art.

A883*F898*

Fyndet innehåller ett fragment obränt ben som är 27,2 mm långt och väger 2,1 g. Benet har inte kunnat artbedömas.

Obest: 1 diafys.

Sammanfattning A883

A883 innehåller endast ett fragment som inte har varit möjligt att artbedöma.

A1023*Fnr 1042*

Benen i fyndet har en volym av 0,2 dl och de väger 12,6 g. Det största fragmentet är 24,8 mm långt medan medellängden är 12,9 mm. Benen är vita och helt förbrända men något fragment är mer ljusgrått och således något sämre bränt. Benen kommer från människa (7,3 g) och obestämda ben från människa (5,3 g).

Människa: 2 kraniefragment (något tjockare *diploë*), 1 kraniefragment med sutur (synostos pågår i *diploë*, suturen ej synlig i *tabula interna*, tjock *diploë*), 1 kraniefragment med sutur (synostos troligen ej påbörjad eller så har det precis påbörjats i *tabula interna*), 4 diafys, 2 rörbensdiafys.

Obest: kraniefragment, diafys, rörbensdiafys, spongiöst ben, fragment.

Sammanfattning A1023

Benen i A1023 kommer från människa. Det finns kraniefragment där synostosen har påbörjats och pågår i *diploë*. Några kraniefragment har tjockare *diploë*. Detta tyder på att benen kommer från en vuxen individ. Inget av fragmenten har kunnat användas för könsbedömning. Det finns inget som tyder på att benen kommer från mer än en individ.

A1133*F1149*

Fyndet innehåller ett fragment som väger 0,3 g och är 10,3 mm långt. Benet är jordigt men därunder är det vitt och helt förbränt. Benet har inte kunnat artbedömas men det är inte omöjligt att det kommer från människa.

Obest: 1 diafys.

F1337

Ett fragment som väger 0,2 g och är 11,3 mm långt. Benet är vitt och helt förbränt och har inte kunnat artbedömas.

Obest: 1 diafys.

Sammanfattning A1133

De två fragmenten i A1133 har en sammanlagd vikt av 0,5 g. Det största fragmentet är 11,3 mm långt medan medellängden är 10,8 mm. Benen har inte kunnat artbestämmas men det är inte omöjligt att ett av dem kommer från människa (0,3 g).

A1150*F1338*

Benen har en volym av 0,2 dl och de väger 15,3 g. Det största fragmentet är 24,4 mm långt medan medellängden är 12,3 mm. Benen är vita och helt förbrända utom något fragment som är mörkgrått och sämre bränt. Benen är lätt jordiga. Benen kommer från människa (5,5 g) och obestämda fragment från människa (9,8 g).

Människa: 1 trolig kotepifys, 6 diafyser, 1 trolig diafys *radius/ulna/fibula*, 2 rörbensdiafyser.

Obest: diafyser, rörbensdiafyser, spongiöst ben, fragment.

Sammanfattning A1150

Benen från A1150 är bestämda och obestämda fragment från människa. Inget av fragmenten har kunnat användas för ålders- eller könsbedömning. Det finns inget som tyder på att benen kommer från mer än en individ.

A1162*F1341*

Fyndet innehåller två fragment som tillsammans väger 0,2 g. Det största är 9,7 mm långt medan det korta är 7,5 mm långt. Benen är vita och helt förbrända. Ett fragment kommer från djur av obestämd art (0,1 g) medan det andra är obestämt (0,1 g).

Djur: 1 diafys.

Obest: 1 diafys.

Sammanfattning A1162

Benen i A1162 innehåller två fragment varav det ena kommer från ett djur av obestämd art medan det andra fragmentet inte har kunnat artbestämmas.

AS1175*F1340*

Fyndet innehåller tre fragment som är så små att de inte har någon registrerbar vikt. Fragmenten är 2,5 mm, 3,2 mm och 4,7 mm långa. De är vita och helt förbrända samt obestämda.

Obest: 3 fragment.

Sammanfattning AS1175

AS1175 innehåller endast tre små fragment som inte har kunnat artbestämmas.

A1633*F1650*

Fyndet består av ett fragment som inte har någon registrerbar vikt och är 3,7 mm långt. Det är vitt och helt förbränt och har inte kunnat artbedömas.

Obest: fragment.

Sammanfattning A1633

A1633 innehåller enbart ett litet fragment som inte har varit möjligt att artbestämma.

A1651*F3382, brandgrop*

De brända benens volym är 0,7 dl och de väger 65,0 g. Det största fragmentet är 28,5 mm långt medan medellängden är 9,7 mm. Benen är vita och helt förbrända utom några få fragment som delvis är grå och således något sämre brända. Benen var jordiga före tvätten. Benen kommer från människa (19,2 g), djur av obestämd art (2,2 g) samt obestämda fragment (43,6 g).

Människa: 1 fragment *temporale*, 2 kraniefragment med sutur (det ena fragmentet har sned sutur, synostosen är ej påbörjad), 4 kraniefragment (mycket tunn *diploë*), 1 *mandibulalmaxilla* med alveoler, 2 tandfragment, 13 diafyser, 1 diafys *radius/ulna/fibula*, 5 rörbensdiafyser, 2 *phalanges* 1 eller 2, 1 trolig *phalanx* 2 eller 3 (proximal epifys fastvuxen).

Djur: 6 diafyser.

Obest: kraniefragment, spongiöst ben, diafyser, rörbensdiafyser, fragment.

F2840, skelettgrav

Fyndet innehåller fyra diafyser där två av diafyserna har epifyser som är fastvuxna.

F3189, skelettgrav

I fyndet finns delar av höger tinningsben (*temporale*).

F3433, skelettgrav

F3433 innehåller en diafys med fastvuxen epifys.

F3923, skelettgrav

Fyndet innehåller vänster lårben (*femur*) som är mycket dåligt bevarat (se FIGUR 3). Den distala epifysen är fastvuxen medan den proximala epifysen (*caput femori*) saknas. En mindre del av bäckenet och höftbensgropen (*acetabulum*) finns också i fyndet. I den sistnämnda kan man tydligt se att det på en liten yta har nybildats lite

FIGUR 3. Resterna av vänster lårben från A1651. Foto: Anna Kloö Andersson.

ben (osteofyter, se FIGUR 4). Ledhuvudet på lårbenet (*caput femori*) saknas men om det hade funnits hade det kanske varit möjligt att se vad som har orsakat nybildningen av ben.

F3924, skelettgrav

Fyndet innehåller diafysen av höger lårben (*femur*) som dock är mycket fragmentarisk och saknar epifyser.

F3925, skelettgrav

Fyndet innehåller kraniet som var en stor sandklump innan den grävdes ut i samband med den osteologiska analysen. Höger sida av kraniet och större delen av ansiktet är i princip helt förmultnat. De delar av kraniet som finns kvar är mycket dåligt bevarade och faller sönder vid minsta lilla beröring.

I den bakre delen av suturen mellan höger och vänster *parietale* är synostosen påbörjad i *tabula interna*. I denna del av suturen växer de samman mellan 20-40 års ålder. I suturen mellan *parietale* och *occipitale* är synostosen inte påbörjad vilket sker från cirka 50 års ålder och uppåt.

En del tänder finns bevarade i fyndet. Från överkäken finns *incisiv 1*, *canin*, *premolar 1* och *2* samt *molar 1-3* (alla från vänster sida). Delar av underkäken (*mandibula*) finns också bevarad samt en del tänder. Dessa är *premolar 2* och *molar 1-3* på höger sida samt *canin*, *premolar 1-2* och *molar 1-3* på vänster sida. Enligt Brothwells (1981) schema ligger *molar 2* inom åldersintervall 17-25 år medan *molar 1* och *3* ligger på gränsen mellan intervallen 17-25 år och 25-35 år (möjligen för en viss övervikt till den senare gruppen). Enligt Hillsons (1996) schema visar *molar 1* på en ålder av 18-24 år, *molar 2* 18-20 år och *molar 3* cirka 25 år. Kraftig tandsten finns på sex av kindtänderna och den enda framtanden som finns bevarad.

I fyndet ingår också 3 halskotor (*vertebrae cervicales*) där epifyserna är fastvuxna vid kotkroppen vilket sker vid cirka 25 års ålder.

Sammanfattning A1651

A1651 innehåller både en brandgrop samt en skelettgrav vilket innebär att den innehåller både brända och obrända ben.

Benen i brandgropen har en volym av 0,7 dl och de väger 65,0 g. Det största fragmentet är 28,5 mm långt medan medellängden är 9,7 mm. Benen kommer från människa (19,2 g), djur av obestämd art (2,2 g) samt obestämda fragment (43,6 g) från både människa och djur. Bland benen från människa finns fragment från kraniet. I dessa fragment har synostosen inte påbörjats och något fragment har tunn *diploë*. Det finns även några fragment från fingrarna och/eller tårna där den proximala epifysen är fastvuxen vilket sker vid cirka 15-20 års ålder. Detta tyder på att individer var vuxen men kanske inte särskilt gammal. Det finns inget fragment som har kunnat användas för könsbedömning. Djurbenen har inte varit möjliga

FIGUR 4. Del av bäckenet från A1651 med nybildat ben (osteofyter). Foto: Anna Kloo Andersson.

FIGUR 5. Resterna av kraniet i A1651 efter utgrävningen.
Foto: Anna Kloo Andersson.

att artbestämma. Det finns inget som tyder på att benen kommer från mer än en individ per art.

Skelettgraven i A1651 innehåller ben från en människa. Som tidigare nämnts var det mycket dåligt bevarat och föll mer eller mindre sönder vid beröring (se FIGUR 5). I kraniet var synostosen påbörjad i en del av suturen mellan höger och vänster hjässben (*parietale*) vilket sker vid cirka 20-40 års ålder. I en annan sutur, den mellan vänster hjässben och nackbenet (*occipitale*), var synostosen inte påbörjad vilket sker från 50 års ålder och uppåt. Den distala diafysern på lårbenet (*femur*) är fastvuxen vilket betyder att individen är äldre än cirka 20 år. En epifys på en ryggkota är fastvuxen vilket sker vid cirka 25 års ålder. Utifrån tänderna skulle individen kunna vara omkring 25 år gammal enligt Brothwells (1981) schema medan Hillson (1996) ger en ålder av 18-25 år. Den sammanlagda bedömningen av individens ålder blir därför att individen var minst 25 år gammal när han/hon dog.

Skelettet i A1651 är tyvärr så dåligt bevarat att några könsskiljande drag inte har kunnat studeras. Det har heller inte varit möjligt att beräkna individens kroppslängd av samma anledning. På flera tänder kan kraftig tandsten iakttagas.

A1804

F20008

Benen har en volym av 0,8 dl och de väger 68,3 g. Det största fragmentet är 29,7 mm långt medan medellängden är 10,8 mm. Benen är vita och helt förbrända förutom något fragment som är grått. Benen var jordiga före tvätten. Benen kommer från människa (6,6g), djur och då troligen får eller get (0,4 g) samt obestämda fragment (61,3 g).

Människa: 3 kraniefragment med sutur (synostosen är ej påbörjad), 1 tandrot, 1 epifys (fastvuxen), 7 diafyser, 2 rörbensdiafyser.

Djur, troligen får eller get: 1 epifys (troligen *trochlea* på *metacarpale* eller *metatarsale*), 1 diafys.

Obest: kraniefragment, kotfragment, spongiöst ben, diafyser, rörbensdiafyser, fragment.

Sammanfattning A1804

Benen i A1804 kommer från människa och ett djur som troligen är ett får eller en get. Bland människobenen finns kraniefragment där synostosen inte är påbörjad men det har inte varit möjligt att avgöra vilken sutur det är. Det finns också epifyser som är fastvuxna. Detta tyder på att det är en vuxen individ men hur gammal han eller hon var har inte varit möjligt att avgöra. Det finns inget som tyder på att A1804 innehåller ben från mer än en individ per art.

A2086*F2099*

Benen i fyndet har en volym av 2,0 dl och de väger 147,6 g. Det största fragmentet är 34,7 mm långt medan medellängden är 18,0 mm. Fragmenten är jordiga samt vita och helt förbrända utom något fragment som är ljusgrått och således sämre bränt. Benen kommer från människa (63,8 g) och obestämda fragment från människa (83,8 g).

Människa: 3 kraniefragment med sutur (synostos pågår i *diploë*, suturen är ej synlig i *tabula interna* i 2 av fragmenten), 2 kraniefragment med sutur (går ej avgöra om synostosen är påbörjad eller ej), 3 kraniefragment (tunn *diploë*), 1 kraniefragment (spruckit i *diploë*), 2 kraniefragment, 3 epifyser (går ej avgöra om fastvuxna eller ej), 24 diafyser, 4 diafyser *radius/ulna/fibula*, 19 rörbensdiafyser.

Obest: Kraniefragment, diafyser, rörbensdiafyser, epifyser, fragment.

Sammanfattning A2086

Benen i A2086 kommer från människa. I några av kraniefragmenten pågår synostosen i *diploë*. I några fragment är *diploë* tunn och något fragment har också spruckit i *diploë*. Det finns också tre fragment av epifyser men det har inte varit möjligt att avgöra om de är fastvuxna eller ej. Med tanke på att synostosen är påbörjad i några kraniefragment bör ändå benen komma från en vuxen individ. Inget fragment har kunnat användas för könsbedömning. Det finns inget som tyder på att benen kommer från mer än en individ.

A2256*F3920*

Benen har en volym som är mindre än 0,1 dl och de väger 0,6 g. Det största fragmentet är 8,1 mm långt medan medellängden är 6,0 mm. Benen är vita och helt förbrända förutom något fragment som är mörkgrått och sämre bränt. Benen kommer från djur av obestämd art (0,4 g) samt obestämda fragment (0,2 g).

Djur: 3 diafyser, 1 rörbensdiafys.

Obest: fragment.

Sammanfattning A2256

Benen i A2256 kommer från djur samt obestämda fragment. Det har inte varit möjligt att artbestämma djuret. Det finns inget som tyder på att benen kommer från mer än en individ.

A2448*F3983*

Fyndet innehåller tre fragment som väger 3,2 g. De är 7,4 mm, 12,3 mm respektive 30,1 mm långa. Benen kommer från djur av obestämd art.

Djur: 2 diafys, 1 fragment.

Sammanfattning A2448

Benen i anläggningen kommer från ett djur av obestämd art. Det finns inget som tyder på att benen kommer från mer än en individ.

A2481*F2495*

Fyndet innehåller ett fragment som väger 1,1 g och är 14,6 mm långt. Benet är vitt och helt förbränt och kommer troligen från ett djur av obestämd art.

Trol. djur: 1 diafys.

Sammanfattning A2481

Benet i A2481 kommer troligen från ett djur men det har inte varit möjligt att artbestämma det.

A2812*F4224*

Ett fragment som är 10,7 mm långt och inte har någon registrerbar vikt. Det är vitt och helt förbränt och kommer från ett djur av obestämd art.

Djur: 1 diafys.

Sammanfattning A2812

Fragmentet i A2812 är en diafys från ett djur som dock inte har varit möjligt att artbestämma.

A3890*F20007*

Fyndet innehåller 1,5 dl brända ben som väger 130,2 g. Det största fragmentet är 53,1 mm långt medan medellängden är 14,6 mm. Benen är vita och helt förbrända förutom något fragment som är grått och således sämre bränt. Benen var mycket jordiga före tvätt. Fyndet innehåller ben från människa (25,9 g), får eller get (1,6 g) samt djur av obestämd art (medelstort och stort djur) (13,0 g) samt obestämda fragment (89,7 g). Några få fragment har en rödbrun beläggning av korroderat järn och ett fragment har en grön

beläggning efter ett kopparhaltigt föremål.

Människa: 1 *mandibula/maxilla* med alveol, 2 tänder, 21 diafyser, 2 rörbensdiafyser.

Får/get: 1 *condylis occipitalis*, 1 *ulna (semilunaris, dx)*, 1 *caput femori* (går ej avgöra om den är fastvuxen eller ej), 1 *condyl*.

Djur, stort och medelstort djur: 3 tandfragment (troligen från får/get eller nöt), 10 diafyser, 4 rörbensdiafyser, 1 fragment epifys (stort djur), 1 carpal- eller tarsalben.

Obest: kraniefragment, *mandibula/maxilla*, epifyser, metafyser (epifyserna är inte fastvuxna), diafyser, rörbensdiafyser, fragment.

Sammanfattning A3890

A3890 innehåller ben från människa och djur. Inget fragment från människa har kunnat användas för ålders- eller könsbedömning. Det finns också ben från ett får eller en get. Bland de obestämda djurbenen finns fragment från ett medelstort djur och ett stort djur. Det mest troliga är att en del av dessa ben kommer från fåret/geten och att resterande ben kommer från ett stort djur av obestämd art. Det finns inget som tyder på att benen kommer från mer än en individ per art.

A3936

Skelettgrav

Skelettet i A3936 är inte inmätt med olika fyndnummer såsom A1651. Skelettet är inte välbevarat men de delar av kroppen som fortfarande finns kvar är i betydligt bättre skick än skelettet i A1651. Precis som nyss nämnda skelett är vänster sida av skelettet i A3936 bättre bevarad än den högra sidan.

Kraniet i A3936 togs, precis som skelettet i A1651, in som preparat (se FIGUR 6) och grävdes ut under den osteologiska analysen. Större delen av kraniets högra sida saknas. De delar av suturen mellan *frontale* och vänster *parietale* som kan observeras är i princip helt slutna vilket sker från cirka 30-40 års ålder. Däremot har inte synostosen påbörjats i suturen mellan vänster *parietale* och *occipitale* vilket sker från cirka 50 års ålder och uppåt. Ögonbrynsbågen (*margo supraorbitalis*) ger ett neutralt till manligt intryck och detsamma gör den lilla knölen som sitter på insidan av hakan (*spina mentalis*). Utsidan av hakan (*protuberantia mentalis*) ger ett mer neutralt intryck men där saknas en del av hakan. Vårtutskottet (*processus mastoideus*) på tinningsbenet är också neutralt medan muskelfästet på nackbenet (*protuberantia occipitalis mastoideus*) mer drar åt det kvinnliga hållet.

Alla tänder finns bevarade förutom *incisiv 2* och *canin* på höger sida i underkäken. De är dock tappade *post mortem*, det vill säga efter döden. Enligt Brothwells (1981) schema för tandslitage ligger individen mellan åldersgrupperna 17-25 år och 25-35 år.

FIGUR 6. Kraniet i A3936 som preparat före "utgrävningen" och den osteologiska analysen. Foto: Anna Kloo Andersson.

FIGUR 7. Tandsten på framtänderna i underkäken på skelettet i A3936. Foto: Anna Kloo Andersson.

Enligt Hillsons (1996) schema var åldern omkring 20-25 år. På en premolar, fyra molarer samt mellan incisiverna och caninen i underkäken kan tandsten observeras. På kindtänderna finns det inte så mycket tandsten men desto mer sitter på framtänderna (se FIGUR 7). Några kariesangrepp kan inte ses på tänderna, varken i över eller underkäken.

I graven hittades sammanlagt 12 kotor varav 7 kommer från halsen (*vertebrae cervicales*) och 3 är ländkotor (*vertebrae lumbales*). Det finns också 6 revbensdiafyser (*costae*), 1 spongiöst ben, 1 obe-stämmd diafys där epifysen är fastvuxen samt 4 diafyser. En mindre del av vänster skulderblad (*scapula*), samt nästan hela vänster strålben (*radius*) och armbågsben (*ulna*) finns i graven. Längden på de bägge benen i underarmen mättes även om någon millimeter saknas både proximalt och distalt. Utifrån måtten på *radius* var individen minst $169,2 \pm 5,01$ cm och utifrån *ulna* minst $167,6 \pm 4,97$ cm lång (enligt Sjøvold 1990).

Från bäckenet (*ossa coxae*) finns delar från både höger och vänster sida samt korsbenet (*sacrum*). Vinkeln mellan sittbenet och tarmbenet (*incisura ischiadica major*) är spetsig och tyder således på att det är en man. Även korsbenet har manliga drag. På vänster lårben (*femur*) var det möjligt att mäta diameterna på ledhuvudet (*caput femori*). Den är 49,1 mm i diameter vilket är ett tydligt manligt drag. På höger lårben är ledhuvudets diameter 47,5-49,2 mm men där saknas en liten del av ledhuvudet. På vänster lårben syns tydligt att både den proximala och distala epifysen är fastvuxen och det samma gäller även skenbenet (*tibia*). Längden på vänster lårben mättes men även här saknades någon millimeter på den distala epifysen. Utifrån lårbenets uppmätta längd var individen minst $173,2 \pm 4,49$ cm (enligt Sjøvold 1990).

Från vänster fot har även hälbenet (*calcaneus*) samt 2 mellanfotsben (*metatarsale*) identifierats. Det finns även en oidentifierad diafys.

I sanden kring kraniet i A3936 hittades även fyra fragment av brända ben som väger 0,1 g. Det största fragmentet är 5,9 mm långt medan medellängden är 4,2 mm. Det har inte varit möjligt att artbestämma fragmenten.

Sammanfattning A3936

Skelettgraven A3936 är ganska dåligt bevarad men är ändå i något bättre skick än den andra skelettgraven A1651. Större delen av kroppens högra sida har förmultnat helt medan vänstersidan är något bättre bevarad (se FIGUR 8).

Utifrån vilka suturer som har slutits i kraniet verkar individen ha varit 30-40 år eller äldre. Slitaget av tänderna tyder dock på att individen var i 20-25 års åldern. Det finns dock en del individuella skillnader i tandslitage som beror på under vilken tidsålder individen levde, det genetiska arvet, sysselsättning och social status. På alla de långa rörben där det var möjligt att studera diafyserna och

FIGUR 8. Det mesta av höger sida på kraniet i A3936 hade förmultnat helt medan vänstersidan var bättre bevarad. Foto: Anna Kloo Andersson.

epifyserna var de varit fastvuxna vilket tyder på att individen var äldre än 21 år och eftersom epifyserna på ryggkotorna även är fastvuxna har individen varit äldre än cirka 25 år. Den sammanlagda åldersbedömning blir att individen blev omkring 25-30 år gammal men det är inte omöjligt att individen även uppnådde en ålder av upp till 40 år.

På kraniet och underkäken har sammanlagt fem könsskiljande drag kunnat studeras. Ögonbrynsbågen och hakans insida var neutrala till manliga medan hakans utsida och vårtutskottet på tinningbenet var neutrala. Muskelfästet på nackbenet var dock mer kvinnligt. Bäckenet är, som tidigare nämnts, den del av skelettet som bäst uppvisar könsskiljande drag. Två delar av bäckenet tyder på att individen är en man. Ledhuvudet på vänster lårben är 49,2 mm i diameter vilket är så kraftigt att det bör komma från en man eftersom gränsen mellan manligt och kvinnligt brukar räknas vid 45 mm. Den sammanlagda bedömningen blir att benen i skelettgraven A3936 kommer från en man.

Längden på de långa rörbenen har kunnat mätas i tre fall (strålben, armbågsben och lårben) även om det har saknats någon enstaka millimeter på alla tre benen. Utifrån strålbenet skulle individen ha varit cirka 169 cm, utifrån armbågsbenet cirka 167 cm och enligt lårbenet cirka 173 cm. Av de långa rörbenen är det lårbenet som bäst anses visa en människas kroppslängd medan han eller hon levde. Eftersom det saknas någon millimeter på benen är det inte omöjligt att tänka sig att han var 170-175 cm lång medan han levde och då troligen i den övre delen av spannet.

I graven hittades även fyra mycket små fragment av brända ben som väger 0,1 g. Det har inte varit möjligt att artbestämma fragmenten.

A3997

F4190 (?)

De två fragmenten väger tillsammans 0,5 g och är 10,9 mm respektive 18,4 mm långa. De är vita och helt förbrända samt jordiga. Det ena fragmentet kommer från människa (0,5 g) medan det andra inte har kunnat artbedömas (0,0 g).

Människa: 1 diafys.

Obest: 1 diafys.

Sammanfattning A3997

Fyndet innehåller två fragment varav ett kommer från människa. Det har inte kunnat användas för ålders- eller könsbedömning.

A4269

F4309

Fragmentet i fyndet väger 0,7 g och är 18,9 mm långt. Det är vitt och helt förbränt samt jordigt. Benen kommer från människa.

Människa: 1 diafys.

Sammanfattning A4269

Fyndet innehåller enbart en diafys från människa som inte har kunnat användas för ålders- eller könsbedömning.

Lösfynd

F755

Ett fragment som väger 0,9 g och är 19,6 mm långt. Det är vitt och helt förbränt samt jordigt. Benet kommer från människa.

Människa: 1 diafys.

F878

Fyndet innehåller ett fragment som väger 0,3 g och är 6,9 mm långt. Det är vitt och helt förbränt samt jordigt. Fragmentet kommer från människa.

Människa: 1 diafys.

F3292 Lösfynd i matjorden

Fyndet innehåller ett fragment som väger 1,7 g och är 23,3 mm långt. Benet är jordigt men är därunder vitt och helt förbränt. Fragmentet har inte kunnat artbedömas.

Obest: 1 diafys.

Sammanfattning

De ben som ingår i denna analys kommer från den arkeologisk undersökningen vid Vedeby, RAÄ 68 i Karlskrona socken, Karlskrona kommun, Blekinge. Det analyserade materialet utgörs huvudsakligen av brända ben men även två skelettgravar ingår i analysen.

De brända benen

De brända benen består av 8,75 dl ben som väger 741,8 g. Det största fragmentet är 53,1 mm långt medan medellängden är 12,3 mm. Benen var jordiga före analysen men de flesta kunde putsas rena med en tandborste medan resterande ben tvättades. Benen kommer från människa (162,2 g), hund (10,3 g), får/get (1,6 g), djur av obestämd art (41,4 g) samt obestämda fragment från människa och djur (526,3 g).

De här undersökta anläggningarna innehåller ben från tio individer och det finns också två lösfynd som innehåller ben från människa. Av de tio individerna har fem åldersbedömts som vuxna medan de resterande individerna inte har kunnat åldersbedömas. Möjligen har två av de vuxna individerna (i A436 och A1651) varit unga. Det finns inte något fragment av brända människoben som har kunnat användas för könsbedömning. Det finns inget som tyder på att brandgravarna har innehållit mer än en människa per grav.

I brandgravarna har ben från sammanlag 13 djur hittats. En stor hund (i A436) och ett får eller en get (i A3890) har säkert kunnat identifieras. I dessa anläggningar finns dessutom fragment från ytterligare ett djur vardera. I båda fallen är det frågan om ett stort djur av obestämd art. Det är inte omöjligt att djurbenen i A1804 kommer från får/get. De resterande åtta djuren har inte kunnat identifieras till art eller ens storlek. Det finns dock inget som tyder på att de olika anläggningarna innehåller ben från mer än en individ per art.

Skeletten

En anläggning (A1651) innehöll inte bara en brandgrop med brända ben utan även en skelettgrav. Ytterligare en skelettgrav (A3936) hittades vid undersökningen. Båda gravarna var mycket dåligt bevarade eftersom marken de låg nedgrävda i huvudsakligen består av sand. Av denna anledning togs kranterna upp som preparat och övriga skelettdelar lades i separata fyndlådor. Kranterna grävdes försiktigt ut vid den osteologiska analysen. Trots detta föll kraniet i A1651 nästan helt och hållet sönder vid utgrävningen medan skelettet i A3936 var något bättre bevarat. I båda gravarna var den högra sidan nästan helt förmultnad medan vänstersidan var något bättre bevarad.

I A1651 fanns resterna efter en vuxen individ som var minst 25 år gammal när han eller hon dog. De delar av skelettet som uppvisar könsskiljande drag var helt förmultnade varför det inte har varit möjligt att göra någon könsbedömning. Av samma anledning har

det heller inte varit möjligt att göra någon beräkning av individens kroppslängd. På sju av de sjutton bevarade tänderna kan kraftig tandsten ses.

I A3936 återfanns resterna efter en vuxen man som troligen var omkring 25-30 år gammal när han dog. Något drag på kraniet var könsneutralt och ett var faktiskt kvinnligt men de flesta dragen, och då framförallt på bäckenet, tyder på att det är en man. Längden på tre av mannens ben (strålbenet, armbågsbenet och lårbenet) kunde mätas även om det saknades lite ben i ändarna. Troligen var det inte frågan om mer än någon millimeter som saknades. Mannen var troligen omkring 170-175 cm lång och då förmodligen närmare 175 cm. Tandsten har bara kunnat observeras på sex kindtänder, framtänderna och ena hörntanden i underkäken.

Administrativa uppgifter

Jönköpings läns museums dnr: 140/11
Beställare: Johan Åstrand, Kulturparken
Småland, Växjö
Analys- och rapportansvarig: Anna Kloo Andersson, Jönkö-
pings läns museum
Län: Blekinge län
Kommun: Karlskrona kommun
Socken: Karlskrona socken
Fastighetsbeteckning: Karlskrona 6:24
Fornlämningsnummer: 68

Referenser

Tryckta källor

- Brothwell, D. R. 1981. *Digging up bones*. Cornell University Press. New York.
- Bäckström, Y. U.å. *Osteologi - ett kompendium om grunderna i osteologi för arkeologer*. Arkeologikonsult.
- Gejvall, N-G. 1948. II. Antropologisk del. I: Sahlström, K. E. & Gejvall, N-G.: *Gravfältet på Kyrkbacken i Horns socken, Västergötland*. KVHAA 60:2. Wahlström & Widstrand. Stockholm.
- Hillson, S. 1996. *Dental anthropology*. Cambridge University Press.
- Holck, P. 1986. *Cremated bones. A medical-anthropological study of an archaeological material on cremation burials*. Anatomisk institutt. Universitetet i Oslo. Antropologiske skrifter nr 1. Oslo.
- McKinley, J. 1994. Bone Fragment Size in British Cremation Burials and its Implication for Pyre Technology and Ritual. *Journal of Archaeological Science*. (1994) 21:339-342.
- Sjøvold, T. 1990. Estimation of stature from long bones utilizing the line organic correlation. *Journal of Human evolution* Vol 5-N5 (431-447).

Ordlista

Alveol – tandhåla
 Atlas – första halskotan
 Axis – andra halskotan hos människa
 Calcaneus – hälben
 Canin – hörntand
 Caput – ledhuvud
 Carpale – handloven
 Condyl – ledknapp
 Condylus occipitale – ledytan på kraniet (occipitale) mot den första halskotan
 Costae – revben
 Coxae – bäckenben
 Dx (dexter) – höger
 Diafys – mittdelen av rörbenen
 Diploë – spongiöst skikt mellan kraniets två kompakta skikt (se tabula externa/interna)
 Distal – den bendel som ligger längst från kroppens mitt
 Epifys – änden på rörbenen
 Femur – lårben
 Fibula – vadben
 Frontale - pannben
 Glabella – området mellan ögonbrynsbågarna
 Humerus – överarmsben
 Incisiv – framtand
 Mandibula - underkäke
 Margo supraorbitalis – ögonhålans övre kant
 Maxilla – överkäke
 Metacarpale – mellanhandsben
 Metapodie – mellanhands eller mellanfotsben
 Metatarsale – mellanfotsben
 Molar – permanent kindtand
 Occipitale – nackbenet
 Parietale – hjässa benet
 Phalanx (sing), phalanges (pl) – finger el tåben
 Premolar – sitter mellan hörntänderna (hos en del djur framtänderna) och de permanenta kindtänderna
 Proximal - den bendel som är närmast kroppens mitt
 Radius – strålben
 Sacrum – korsben
 Scapula – skulderblad
 Sin (sinister) – vänster
 Spongiöst ben – svampigt ben
 Sutur – söm
 Synostos – sammanväxning av suturerna i kraniet
 Tabula externa – det yttre kompakta skiktet i kraniet
 Tabula interna – det inre kompakta skiktet i kraniet
 Tarsale – fotroten
 Temporale - tinningsbenet

Tibia – skenbenet

Ulna – armbågsben

Vertebrae – kота

Vertebrae cervicale – halskота

Vertebrae thoracicae – bröstkота

Vertebrae lumbale – ländkота

Vertebrae caudale – svanskота

Zygomaticum – okben

Under våren 2011 genomförde Kulturparken Småland en arkeologisk undersökning vid Vedeby, Karlskrona. Ett flertal gravar hittades som vid den osteologiska analysen visade sig innehålla brända ben från tio människor och tretton djur varav en stor hund. Dessutom hittades två skelettgravar som innehöll var sin vuxen individ varav en man.

